

Editorial

Noi, tulcenii, avem o problemă. De fapt, avem mai multe, dar una dintre ele este aceea că nu știm de unde provine numele orașului Tulcea. Există mai multe ipoteze, fără să fie perfect susținute. Astăzi, mai adăugăm și noi una, care chiar dacă nu rezolvă definitiv dilema onomastică a Tulcei, va trebui să recunoașteți că are o construcție logică minunată, de care suntem foarte mândri.

Înainte de toate, vom face o scurtă recapitulare a teoriile care încearcă să explice numele orașului nostru. Vom trece peste denumirile antice, pentru a ajunge la perioada otomană și la prima atestare documentară a numelui de Tulça, care în limba turcă se pronunță aproape Tulcea (cu o ușoară nuanță de Tulcia), dar, care, în mod indisuctabil a stat la denumirea orașului nostru. Până la alipirea Dobrogei de România, în urma Războiului de Independență, ortografia Tulcei era diferită de la document, la document, în funcție de limba în care era redactat, respectiv Toultscha, Tulcha sau Tulscha, aceasta deoarece turcii scriind în acea perioadă în alfabetul arab, englezii, francezii și alte naționalități încercau să adapteze pronunția Tulcei, scrierii lor native. O dată cu stabilirea oficialilor români în fostul sangeac al Tulcei, s-a impus (destul de greu în primii ani) regulile scrierii Limbii române, cu gramatica sa fonetică și astfel Tulça a devenit Tulcea, clar și irevocabil. Prima ipoteză, pe care o luăm în discuție, privind originea numelui Tulcea este aceea care susține că acesta ar proveni de la numele unui conducător local otoman, Tul sau Tulk, la care s-a adăugat terminația cea, după modelul Isaccea. O altă ipoteză introduce în calcul denumirea turcească de tul, care ar însemna cărămidă, de fapt aceasta este numită în turcește tuğla sau tuğlasi, după afirmația lui Nicolae Iorga ar fi vorba despre dealul de cărămidă, ipoteză întărită și de vorbitorii locali de turcă (câți mai sunt) și care susțin că „tuğlagi” înseamnă locul în care se fac cărămizi. Intervenim și noi, personal, pentru a demonstra cât de ușor se poate construi o ipoteză cu posibila denumire a orașului nostru, pornind de la cuvântul tul (tül), care înseamnă și în limba turcă plasă, fiind vorba, de fapt de vestitul tul, dantela fină ca o plasă. Dacă îi adăugăm terminația cea, ne va ieși o tulcea de cea mai mare frumusețe, adică un loc al plaselor de pescuit, mult mai aproape de îndeltinicirea tulcenilor, decât cea de cărămidari. Nu credem că această ipoteză are susținere, pentru simplul motiv că dacă touși denumirea de tul vine de dantela de Tulle (un orașel în Franța), cu răspândire în întreaga lume, inclusiv în Imperiul Otoman, puțin probabil ca la pe la 1502, de când există atestarea documentară a orașului Tulça, acesta să fie denumit după fina și frumoasa dantelă.

O ipoteză mult mai serioasă este însă cea care urmează și pe care o susțin ca extrem de plauzibilă. Turcii numesc Dunărea, Tuna, denumirea pe care au preluat-o și ungurii. Un element despre care nimeni nu a discutat până acum este termenul lça și, care, în limba turcă înseamnă district (regiune, circumscripție, cartier), în felul acesta, prima silabă de la Tuna



lça rezultă Tulça, ceea ce ar însemna Districtul Dunării, Regiunea Dunării, dar cum discutăm despre o construcție lingvistică otomană, alcătuită din prima silabă de la Dunăre în limba turcă și district, aceasta poate fi asociată unei construcții în limba română care să rezulte o denumire precum Dunăreni sau Dunărești, care la prima vedere, din punct de vedere fonetic, nu are nici o legătură. Dar Limba română este atât de diferită de cea turcă, încât Tulcea și Dunăreni sunt mai asemănătoare decât ne putem noi închipui.

prof. Nicolae Ariton

Casa Corpului Didactic Tulcea

